

**DET KONGELIGE
SAMFERDSELSDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité
Stortinget
Karl Johans gate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

16/2389-

13.12.2016

Varsling ifm prekvalifiseringen Tvedestrand - Arendal - Oppfølgingsspørsmål -

Jeg viser til brev av 6. desember 2016 fra Kontroll- og konstitusjonskomiteen med oppfølgingsspørsmål til mitt svarbrev av 29. november 2016 i tilknytning til anbudskonkurranse for prosjektet E18 Tvedestrand – Arendal.

I likhet med komiteens spørsmål i brev av 22. november, tar enkelte av de spørsmål komiteen stiller i brev av 6. desember opp forhold som hører inn under selskapets ansvarsområde. Jeg har derfor også i denne omgang henvendt meg til Nye Veier AS (Nye Veier) for å få utfyllende innspill til de spørsmål komiteen stiller.

Jeg viser til at jeg i mitt forrige svarbrev opplyste komiteen om at departementet 28. november 2016 fikk vite at Nye Veier har mottatt en varslingssak som selskapet nå håndterer i tråd med sine prosedyrer for varsling. Denne saken er fortsatt under behandling. Videre ble departementet den 9. desember 2016 kontaktet av Nye Veier, som orienterte om at selskapet har mottatt et brev med påstander om kritikkverdige forhold vedrørende tildeling av kontrakt for prosjektet Tvedestrand – Arendal. Jeg er kjent med at Kontroll- og konstitusjonskomiteen har mottatt et brev hvor samme sak er omtalt. Nye Veier behandler nå denne saken.

I Spørsmål:

I Aftenposten 16. november 2016 uttaler tidligere HMSK-direktør i Nye Veier AS: "Slik jeg ser det, var varsling i forbindelse med prekvalifiseringen (Tvedestrand-Arendal) foranledningen til avslutning av arbeidsforholdet." I statsrådets svarbrev framgår det bl.a. på side 2 at "Det faglige innspillet ble verken fra administrasjonen eller styret ansett å være en varslingssak" og videre på side 3 "Selskapet har overfor meg vært tydelige på at det aktuelle forholdet ble ansett som et ordinært faglig innspill fra fagavdelingen i saken, og ikke som noen varsling av kritikkverdige forhold".

Mener statsråden at det er en virksomhets ledelse som definerer hva som er et varsel eller ikke?"

Svar:

Arbeidstaker har rett til å varsle om kritikkverdige forhold i virksomheten. I utgangspunktet er det den som uttrykker seg, varsleren, som selv eier definisjonsmakten av om det foreligger en varsling eller ikke. I dette konkrete tilfellet oppfattet både styret og administrasjonen den omtalte henvendelsen fra HMSK-direktøren som et rent faglig innspill fra ansvarlig fagavdeling. Etter selskapets vurdering eksisterte det heller ingen foranledning til å oppfatte det omtalte forholdet som varsling av et kritikkverdig forhold.

2 Spørsmål:

"Statsråden viser i sitt svar at de forhold komiteen tar opp i brev av 22. november 2016 ligger inn under styrets ansvarsområde og at "departementet som eier ikke skal gå inn på styrets myndighetsområde". Statsråden skriver at han "legger til grunn at Nye Veier følger opp statens forventninger i sitt arbeid med samfunnsansvar generelt og antikorrupsjon spesielt" og at han "legger til grunn at selskapets håndtering av denne typen saker skjer i tråd med gjeldende lov- og avtaleverk."

Gjennom Aftenpostens artikler har bl.a. følgende tre forhold vært tatt opp:

- Nye Veiers praksis knyttet til selskap som er under etterforskning for økonomisk kriminalitet. I avisen har flere fagpersoner stilt seg kritisk til Nye Veiers praksis.
- Tidligere HMSK-direktør uttrykker at hun har fremsatt varsel ifm. Prekvalifiseringsprosessen for Tvedestrand-Arendal.
- I Aftenpostens artikkel 24. november 2016 fremkommer opplysninger om endring av poenggivning for kun to av selskapene i slutfasen av prekvalifiseringen.

Hvert av disse punktene er alvorlige og viktige, ikke minst i lys av at det er tale om en av landets største anbudprosesser i 2016. Det er grunnleggende at det ikke hersker tvil rundt praksisen til et stort statlig selskap som forvalter store summer på vegne av det offentlige, ei heller tvil om at anbudprosessen har gått riktig for seg.

Mener statsråden – i lys av det som er fremkommet – at det er tilstrekkelig eierstyring å uttrykke forventninger til selskapets styrende organer og legge til grunn at lover og regler blir fulgt?"

Svar:

Nye Veier AS har fått et viktig samfunnsansvar med å bygge ut omfattende deler av det viktigste vegnettet i Norge. Jeg er derfor enig med komiteen om at det ikke må herske tvil om at anbudprosesser går riktig for seg. Selskapet må forventes å legge stor vekt på å være en samfunnsansvarlig byggherre. Antikorrupsjon er ett av fire kjerneområder hvor regjeringen stiller mer konkrete forventninger til selskapene. Jeg forventer og legger til grunn at selskapet har retningslinjer, systemer og tiltak for å hindre korrupsjon og for å håndtere mulige lovbrudd eller tvilstilfeller som måtte avdekkes på dette feltet. Videre forventer jeg og legger

til grunn at selskapet også har en høy bevissthet og rutiner for å forhindre andre ulike former for økonomisk- eller arbeidslivsrelatert kriminalitet.

Jeg er opptatt av at selskapet er åpen om viktige forhold knyttet til virksomheten. Jeg har gjennom eierdialogen blitt orientert om selskapets arbeid på dette området, herunder å sørge for kriminalitetsforebyggende tiltak, sikre gode arbeidsforhold, organiseringsrett, etikk og miljø. Som tidligere nevnt har Nye Veier som ambisjon å bidra til å heve seriositeten i bransjen gjennom å stille tydelige krav til samfunnsansvar i anbudene. Styrets arbeid med samfunnsansvar er også tatt opp som en del av den årlige styreevalueringen.

Jeg viser for øvrig til at det er bred politisk enighet om rammene for statens eierskapspolitikk, slik disse er nedfelt i Meld. St. 27 (2013-2014) *Et mangfoldig og verdiskapende eierskap* (eierskapsmeldingen) og tidligere eierskapsmeldinger. Rolledelingen mellom eier og styret er et bærende prinsipp i statens eierskapsutøvelse. Som det tydelig fremgår av statens prinsipper for god eierstyring er det statens rolle som eier å stille klare forventninger til selskapene, herunder til selskapenes resultater og deres utøvelse av samfunnsansvar. Eier følger opp selskapenes resultater og arbeid med samfunnsansvar gjennom eierdialogen og de vurderinger av styrets arbeid som gjøres i forbindelse med styrevalg.

Spørsmål 3:

"I Aftenposten 24. november 2016 uttaler direktør for kontrakt og anskaffelser "Kvalitetsgjennomgangen på samfunnsansvar og HMSK var nødvendig for å sikre likebehandling av leverandørene". Av artikkelen framgår det at kvalitetsgjennomgangen gjaldt to av ti selskaper.

Hvordan kan en slik ekstraevaluering som kun gjaldt to av selskapene i konkurransen sikre likebehandling?"

Svar:

Nye Veier har orientert meg om at fire av ti selskaper ble avvist før kvalitetssikringen, fordi de ikke tilfredsstilte alle skal-kravene til HMSK og samfunnsansvar. Av de seks selskapene som var igjen, oppnådde én av disse en svært lav poengsum på erfaring fra tilsvarende arbeider. Denne leverandøren ble av selskapet vurdert å ikke kunne nå opp som en av de prekvalifiserte og det gjenstod dermed fem selskaper. Selskapet opplyser videre at bakgrunnen for å iverksette en kvalitetssikring av evalueringen innenfor HMSK og samfunnsansvar var at evalueringsleder registrerte at selskapene ikke var vurdert likt med hensyn på bør-kravene. Det ble besluttet å kvalitetssikre de to selskapene som skilte seg ut ved å kontrollere disse opp mot et referanseselskap.

Det var HMSK-avdelingen som gjennomførte kvalitetssikringen av svarene relatert til evalueringskriteriene HMSK og samfunnsansvar for disse tre selskapene, og som foretok nødvendige justeringer av poeng. Selskapet gjennomførte derfor en slik ekstraevaluering å sikre likebehandling.

Kvalitetssikringen med justering av poeng på HMSK og samfunnsansvar endret ikke på hvilke fire selskaper som gikk videre til tilbudsfasen. En samlet ledergruppe i Nye Veier stilte seg bak denne prosedyren og resultatet av poenggivingen.

Selskapet har orientert meg om at prekvalifiseringsprosessen var lagt opp slik at evalueringen først ble foretatt selskap for selskap og at dette nødvendigvis tar noe tid. Videre påpeker selskapet at det av denne grunn var viktig å sikre en verifikasjon på hvorvidt samme kriterier /"strenghet" for bedømmelse ble lagt til grunn for alle selskapene, både for de som ble vurdert tidlig i prosessen og for de som ble vurdert senere.

Nye Veier har orientert meg om at leverandørene har gitt selskapet gode tilbakemeldinger på prekvalifiseringsprosessen, noe som etter selskapets vurdering understøttes av at ingen av selskapene har påklaget resultatet av prekvalifiseringen.

Spørsmål 4:

"I samme artikkel går det fram at "ekstrarunden ble avsluttet med at Nye Veier bestemte hvordan erfaring, HMSK (helse, miljø, sikkerhet og kvalitet) og samfunnsansvar skulle veies opp mot hverandre".

Hva slags vekting ble lagt til grunn i prekvalifiseringen for Tvedestrand-Arendal, og hva slags vekting har blitt lagt til grunn i senere prekvalifiseringer i regi av Nye Veier? Hvor sterkt blir entreprenørselskapers egen kapasitet (egne ansatte og egne maskiner) vektlagt ved prekvalifisering og ved senere anbudskonkurranse? Hvordan vurderer statsråden Nye Veiers praksis knyttet til først å fastsette poeng, for deretter å fastsette vektingen av de ulike områdene i denne typen prekvalifiseringsprosess?"

Svar:

Nye Veier viser til at det fremgår av kunngjøringen i Doffin at Nye Veier ville velge ut tre til fire prekvalifiserte leverandører og at denne utvelgelsen skulle foregå ved å vektlegge erfaring fra tilsvarende arbeider, HMSK og samfunnsansvar. Det var ikke oppgitt en prosentvektning i kunngjøringen for Tvedestrand - Arendal. Selskapet viser til at det ikke er noe krav i anskaffelsesregelverket om å oppgi prosentvis vekting for utvelgelse av prekvalifiserte leverandører ved overtall. For den senere tilbudsfasen var vekting av tildelingskriteriene oppgitt i konkurransegrunnlaget, noe som også er et krav i anskaffelsesregelverket.

Nye Veier har orientert meg om at for Tvedestrand-Arendal ble erfaring tillagt 60 pst., HMSK 20 pst. og samfunnsansvar 20 pst. For de senere konkurransene, Rugtvedt – Dørdal og Kolomoen – Arnkvern, ble vektingen oppgitt i kunngjøringen på Doffin. Erfaring er også i disse prekvalifiseringene vektet 60 pst., mens HMSK er vektet 30 pst. og samfunnsansvar 10 pst. For den kommende konkurransen, Arnkvern – Moelv, vil vektingen være erfaring 60 pst., HMSK 20 pst. og samfunnsansvar 20 pst. Det er altså benyttet *tilnærmet lik* vekting for prekvalifisering gjennom alle de fire prekvalifiseringskonkurransene.

Når det gjelder krav om maskinkapasitet opplyser selskapet at det i prekvalifiseringen ikke ble stilt spesifikke krav om dette. Tilbyderne måtte i prekvalifiseringen dokumentere at de hadde gjennomført tilsvarende utbygginger tidligere. Referansene ble kontrollert av Nye Veier. I tilbudsfasen er det, som en del av evalueringen av gjennomføring og organisering, vurdert hvordan tilbyderne vil løse oppdraget med personell og maskiner. I denne fasen av anskaffelsen stiller Nye Veier krav om at minimum 10 pst. av kontrakten skal utføres av egne ansatte og at minimum 50 pst. skal utføres av faglærte. Videre stilles det krav om syv pst. lærlinger.

Komiteen stiller også spørsmål om hvordan statsråden vurderer Nye Veiers praksis knyttet til først å fastsette poeng, for deretter å fastsette vektingen av de ulike områdene i denne typen prekvalifiseringsprosess. Som jeg har påpekt i mitt tidligere svar til komiteen ligger det ikke til eiers myndighet å gå inn i enkeltsaker som hører inn under styrets ansvarsområde. Dette er et grunnleggende prinsipp som følger av både selskapslovgivningen og statens eierstyringsprinsipper. Det er styret og selskapsledelsen som har ansvaret for selskapets drift, herunder for at virksomheten følger relevant lov- og regelverk. Det vil derfor etter min vurdering representere et brudd med statens eierskapspolitikk, dersom departementet skal gjøre seg vurderinger av konkrete forhold knyttet til selskapets gjennomføring av prekvalifiseringsprosessen.

Gjennom eierdialogen er jeg orientert om Nye Veiers arbeid med porteføljestyring, kontraktmodeller, samfunnsansvar mv. Selskapet har videre orientert meg om at det ikke har kommet inn klager i noen av de prekvalifiseringer som hittil har blitt gjennomført.

Med hilsen

Ketil Solvik-Olsen

Kopi til:
Nye Veier AS

